

АРХЕОЛОГІЯ В ІНТЕРНЕТІ. ПОШУК ІНФОРМАЦІЇ

Всесвітня інформаційна мережа Інтернет нині привертає увагу не тільки науковців, які працюють у галузях природничих наук, але й традиційно далеких від обчислювальної техніки гуманітаріїв. Археологи, які десятиліття тому використовували персональний комп'ютер переважно як друкерську машинку, за останні роки зуміли створити інформаційні ресурси, що можуть багато в чому позмагатися з традиційними періодичними виданнями, монографіями, архівами, бібліотеками, музеями та фондосховищами. Число археологічних сторінок в Інтернеті нині таке велике, зараз неможливо описати їх всі. Пошук потрібної інформації стає не менш складною справою, ніж самі археологічні розкопки. Наша робота мала на меті показати певні орієнтири, які дозволять знайти там потрібну інформацію.

Якщо вам невідомі адреси конкретних сторінок, пошук необхідної інформації найліпше розпочинати з пошукових серверів, які створено в провідних університетах Європи та США, музеях та окремих наукових установах, окремими фірмами та фахівцями. Найбільш потужними є зазвичай саме університетські сервери у Великобританії та США (і швидкість передачі даних через них — найвища).

Значні можливості у доступі до європейських археологічних ресурсів має сервер ARGE (Archaeological Resources Guide for Europe), «Віртуальна бібліотека Європейської археології». В ньому ресурси систематизовано за такими ознаками як: країна, період, предмет пошуку. Можна знайти посилання на інші пошукові системи. Загалом ARGE забезпечувала близько кількох тисяч зв'язків з установами в більшості країн Європи включаючи Україну.

Ключем до сторінок з археології Європи є створена в 1993 р. ArchNet. Ця пошукова система через World Wide Web Virtual Library for Archaeology — віртуальну археологічну бібліотеку — дозволяє знайти потрібні сайти

з даними про дослідження в Європі починаючи з палеолітичної доби. Розділ навігації у світі археологічних ресурсів відкриває можливості виходу на шість солідних структурованих зібрань посилань на археологічні сторінки — йдеться про «Archaeology on the World Wide Web» Девіда Гілла, «Archaeology on the Net», «Anthropology on the Internet» А. Коен-Вільямс, «COPAC: Online Public Access Catalogue» (охоплює Велику Британію та Ірландію (рис.2)), «Internet Resource Guide for Heritage Conservation, Historic Preservation and Archaeology» П. Стотта та «Internet Resources of Interest to Anthropologists» А. Лутінса.

Вийти на європейські ресурси можна також і через зібрання, створене А. Лутінсом (Allen H. Lutins (alleycat@ptd.net; <http://www.nitehawk.com/alleycat/welcome.html>) — пошукову систему «Антропологічні ресурси в Інтернеті» (Anthropology Resources on the Internet). Її зв'язки охоплюють посилання на археологічні сервери всіх типів у всьому сві-

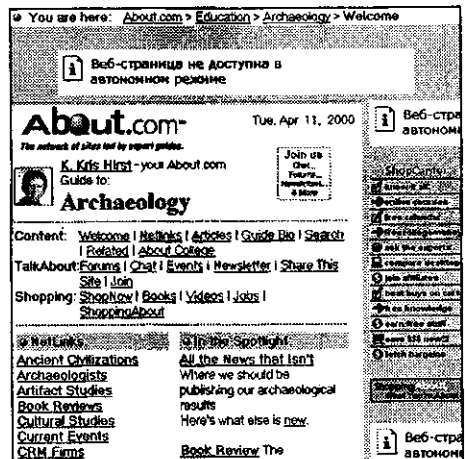

Рис. 1. Сторінка about.com містить посилання на понад 500 сайтів з археології.

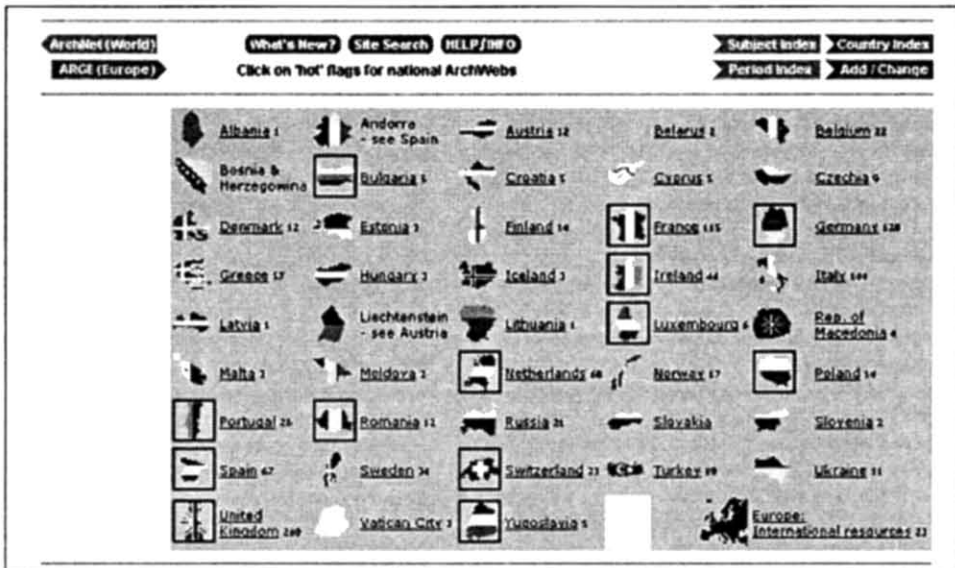

Рис. 2. Сторінка з ARGE - путівника по археологічним ресурсам Європи, понад 1500 посилань на сайти. Вказана кількість археологічних сторінок по країнам.

ті). Обсяг переліку в друкованому вигляді займає понад півсотні сторінок.

Розгалужену систему зв'язків має Голландський Археологічний Сервер з Лейденського університету. Номераге «Археологія в Шотландії» дозволяє вийти на широкий спектр науково-дослідних робіт шотландських університетів та наукових установ.

Гарним вирішенням проблем збирання потрібної інформації є відомі пошукові сервери Yahoo і Alta Vista. Перший відрізняється чіткою структурованістю джерел. Виділено 14 тематичних напрямків — від «Археологія» до «Журнали» та «Музеї», які можна простежити за регіонами й окремими країнами. Зрештою, досить просто набрати ключове слово або назву країни, яка вас цікавить.

Розділ «Археологія» містить 12 підтем: експедиції, єгиптологія, події, польові дослідження, інститути, журнали, підводна археологія, мегаліти, музеї та виставки, організації, печерне мистецтво, археологічні тури (туризм). З підрозділів можна вийти на конкретні проекти.

Така галузь, як археометрія, представлена численними посиланнями. Слід згадати «Археометричну групу» з університету в Бонні та ACRA з її джерелами по повітряній археології (мається на увазі колекція аерофотознімків археологічних старожитностей).

Якщо вас цікавить адреса якогось фахівця в галузі археології та антропології, то слід звернутися до такого джерела, як WEDA (Worldwide e-mail directory of anthropologists

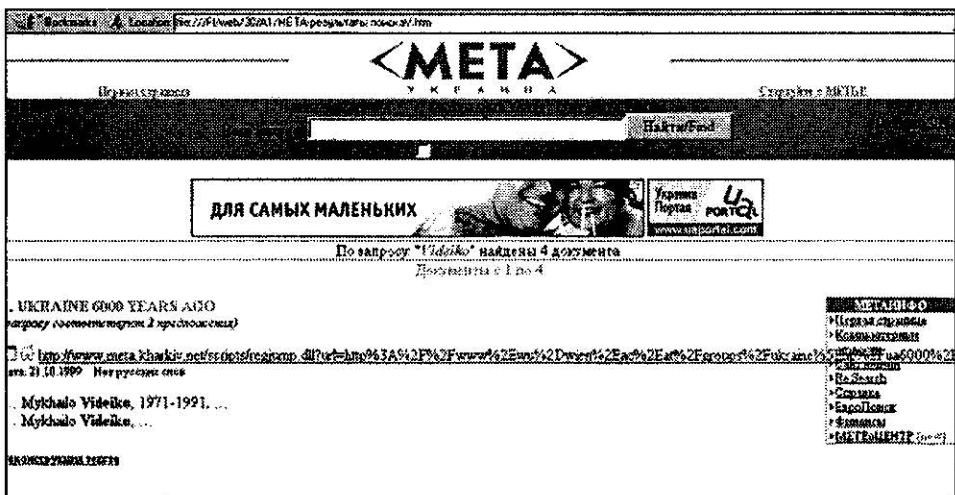

Рис. 3. Сторінка українського пошукового сервера «META».

and archaeologists). Тут матеріали впорядковано за алфавітом по установах. Після назви та адреси установи йде перелік фахівців, їхні адреси (в тому числі електронні) та коло проблем, які вони досліджують.

Вітчизняних спеціалізованих систем, які збирали б посилання на археологічні сайти наразі знайти не вдалося — можливо, вони ще не створені. Якщо вам потрібно відшукати інформацію з питань археології в україномовному секторі мережі, то найкраще скористатися пошукачем «Мета» (www.meta.com) — він налаштований насамперед на вітчизняні ресурси і тексти, написані кирилицею (рис. 3). Досить вписати у вікно слово, тему, які вас цікавлять, і натиснути на кнопку. З російських пошукових систем найкращою вважається «Рамблер» (www.rambler.ru) — ви отримаєте не лише адреси сайтів, але й коротеньку анотацію, іноді навіть з уривками текстів. Слід зауважити, що результати пошуку залежать від поставленого запитання. Наприклад, вписавши у вікно слово «Трипілля» ви можете отримати не тільки посилання на розміщені в Інтернеті археологічні праці, але і розклад поїздів до Трипілля, а також поетичні твори з описом трипільської трагедії 1919 р. тощо.

Наповнення мережі Інтернет надзвичайно динамічне і водночас консервативне. Тут можуть траплятися сайти, створені 3—5 р. тому, зі скромними чорно-білими зображеннями або взагалі «голі» тексти. Разом з тим, весь час зростає число нових сторінок — аж надто вишукано оформлених, з останніми «хітами», на кшталт віртуальної реальності, відео, звуковим супроводом. Але що не застаріває — це реальна інформація. Засоби її ефективного пошуку розвиваються досить динамічно і оперативно, дозволяючи кожному, хто цікавиться археологією і знає, що шукати, знайти потрібне в цьому океані.

Європейська археологічна спадщина широко представлена в Інтернеті. Можна визначити такі тенденції у поширенні археологічної інформації в гіперпросторі WWW, як зростання числа сайтів, збільшення їх інформативності та видовищності, розвиток та кількісне зростання спеціалізованих пошукових систем з археології та її підрозділів, і головне — появу інтеграційних проектів, що мають на меті об'єднати зусилля фахівців з окремих установ та держав у справі поширення інформації про археологічну спадщину.

М. Ю. Відейко

Одержано 03.07.00